

Effektiv realism

Det förflutnas röster får ljud hos -Anders Rönnlund. Sebastian Johans ser en otäckt effektiv realism och en gnutta hopp på Galleri Fagerstedt i Stockholm.

Alla platser bär en laddning, alla platser minns.

Att vakna upp och ställa sig vid fönstret för att titta på gryningen i sällskap av en rykande kopp kaffe är en handling som, föreställer jag mig, förväntas framkalla någon typ av stilla njutning. Och om den yrvakna känslan av återhållsamt välbefinnande inte infinner sig uppfattar sig subjektet gärna som lite nere, ur slag eller rent av som deprimerad. Det är möjligen en missräkning.

En vagt bultande oro, eller känslan av att sömnens grums i ögonen letat sig inåt och satt sig som en subtil men påtaglig värta på den främre insulära loben, eller var empatin nu brukar hålla till, är kanske bara en fullt naturlig följd av att blicka ut genom ett fönster och se den stora scen som minns en mänsklig historia. Det är visserligen klart värt besväret, men att vara en liten del av människans stora gemenskap är att framhärda i ett träck som minst räcker upp till knäna. Att känna sig lite ur slag är kanske i själva verket bara en följdriktig konsekvens av allt vi klafsar omkring i.

Konstnären Anders Rönnlund bygger oftast sina verk på en välgrundad misantropisk insikt, utan att för den skulle slå särskilt hårt på trumman. Tvärtom, till och med. Rönnlunds installationer, fotografier och videor kan till och med dra mot det återhållsamma och, trots att de ofta är tydliga, kräva en innehållsmässig förklaring. Det beror sannolikt på att de inte trumpetar ut nämnda insikt, utan bara utgår ifrån den för att det är, tja, dumt och förljuget att inte göra det. I en värld som premierar kommersiellt tunnelseende är det snudd på liktydigt med att vara vag eller otydlig.

Platsens laddning är ett återkommande tema hos Rönnlund, som både arbetat med specifika, konkreta exempel och mer allmängiltiga typfall. Det senare gav han ett sällsynt stark exempel på i utställningen "Opression" på Uppsala konstmuseum, för ett par år sedan, då ett brädklätt och från utsidan upplyst rum med enkla medel gav en

klaustrofobisk sensation som, såhär i efterhand, nästan förebådar den alltjämt pågående migrationskrisen.

I utställningen "Trackings" på Galleri Fagerstedt fortsätter Rönnlund sitt samarbete med Uppsala konstmuseums tidigare chef och gör ett mycket konkret nedslag på den både kända och ökända Estadio Nacional i Santiago. Den chilenska nationalarenan rymmer stora sportevenemang och konserter, men bär under den positiva ytan alltjämt sin historia. När Pinochet den 11 september 1973 genomförde sin militärkupp användes arenan som ett gigantiskt häkte där meningsmotståndare fängslades, förhördes, torterades och avrättades.

Väggarna har förstås målats om många gånger sedan dess, men bakom färgen finns fortfarande spåren kvar – till och med fullt synbara, bara man vet vart man ska rikta blicken. I den flerkanaliga video-installationen "Estadio Nacional" har Rönnlund återskapat en del av de fängslades autentiska väggklotter. Namn, slogans och teckningar daterade runt 11 september 1973 växer fram i projicerade animeringar till ljuder av metall som skrapar mot cement. Många av dem som internerades i den stora stadion kom aldrig ut igen. Det futila klottret blir ett potentiellt meddelande från andra sidan. De dödas röster i en sista flaskpost. En manifestation av varande. Med rätt bakgrundsinformation ett mycket effektivt verk.

"Estadio Nacional" har tidigare visats på Museo de Arte Contemporáneo i Santiago, och där lär laddningen ha varit ännu större.

På Galleri Fagerstedt visar Rönnlund också ytterligare ett videoverk, "43", av snäppet enklare slag. I den korta loop som "43" utgör följer konstnären en grupp skanderade demonstranter i Mexico City, där siffran 43 har kommit att symbolisera lika många bortförda och sedermera försvunna studenter, som bussades iväg från en demonstration.

Demonstranterna, som menar att polisen ligger bakom försvinnandet, räknar ljudligt och melodiöst upp till 43. I det korta avsnitt som utgör verket glider en buss in i bilden och täcker några ögonblick det långa tåget av ropande människor.

Här blir närheten och direktheten inte lika stående, men i utställningssammanhanget bidrar "43" med ett ljudlandskap som effektivt bryter in i rasandet från de nödställda på sportarenan. Den protesterande kören blir ett hopp om motmakt. De sista orden får stöd av röster som vägrar att tiga.

kultur@unt.se

Sebastian Johans